

**Zpráva o činnosti národního korespondenta pro boj proti terorismu,
extremismu a trestným činům spáchaným z nenávisti za rok 2021**

JUDr. Jan Lata, Ph.D.

V Brně dne 15. února 2022
1 SPR 51/2022

Portfolio „korespondenství“ lze rozdělit do dvou provázaných, přesto však relativně samostatných oblastí, a sice terorismu a extremismu, jehož součástí jsou i trestné činy spáchané z předsudečné nenávisti (tzv. hate crime). Zpráva je proto členěna do zmíněných dvou okruhů.

I. Terorismus

V oblasti trestných činů teroristického charakteru se ke konci kalendářního roku 2021 znatelně snížil počet vedených trestních řízení z konečného počtu 66 v roce 2020 na 51 věcí v I. pololetí 2021 a 36 věcí ve II. pololetí 2021. Danou situaci lze vysvětlit zejména tím, že v roce 2020 došlo k pravomocnému odsouzení v celkem 20 věcech, v I. pololetí 2021 v dalších 15 věcech a ve II. pololetí 2021 v 8 věcech, přičemž stejně jako v roce 2020 se většina pravomocně skončených věcí týkala internetového schvalování teroristického útoku (převážně útoku B. Tarranta na Novém Zélandu). Zároveň klesal nápad nových věcí, kdy oproti 15 novým věcem v roce 2020 napadlo v I. pololetí 2021 celkově 8 věcí, zatímco ve II. polovině 2021 jen 2 věci.

V rámci aktivit vedoucích k **teroristickému útoku** došlo k pravomocnému odsouzení Watheqa Mohammeda Yousifa Al Samarraie k 15 letům odnětí svobody pro zapojení se do bojů na straně tzv. Islámského státu a následnou účast na jeho činnostech (propaganda, učitel, kuchař). Pro trestnou činnost obdobného charakteru byl k 14,5 letům odnětí svobody odsouzen také Samer Shehadeh, který v Sýrii předal finanční prostředky vysbírané na území ČR a SR na podporu organizace Džabhat an-Nusra, přičemž pro zrakovou vadu upustil od záměru zapojit se aktivně do bojů na straně této organizace a dále pořádal finanční sbírky na území ČR a SR a podporoval zde M. Hilala v zapojení se do ozbrojeného konfliktu v Sýrii. Prověřovány jsou i další případy finanční podpory teroristických aktivit v Sýrii, jakož i českých a slovenských bojovníků na straně tzv. Doněcké lidové republiky či Kurdů bojujících v řadách Kurdské strany pracujících (PKK).

Z tzv. **zahraničních bojovníků**, jež se zapojili do bojů na straně tzv. Doněcké lidové republiky proti Ukrajině, byli v roce 2021 odsouzeny 4 osoby, z toho Alexej Fadějev (k 21 letům odnětí svobody a trestu vyhoštění) a Martin Kantor (k 20 letům odnětí svobody) pravomocně a Lukáš Nováček a Pavel Botka nepravomocně (oba k 20 letům odnětí svobody). Pro tutéž trestnou činnost byly ve 3 věcech podány obžaloby a v dalších 3 věcech probíhá přípravné řízení. Pro související trestnou činnost je stíhána také organizovaná protistátní skupina Českoslovenští vojáci v záloze za mír z.s a její členové, kteří měli finančně podporovat české bojovníky na straně tzv. Doněcké lidové republiky a zorganizovat zapojení se Miloše Ouřeckého do bojů na území východní Ukrajiny, kde měl zároveň získat informace ohledně technik boje s nepřítelem, a po návratu do ČR cvičit další osoby z řad zmíněné organizované skupiny, aby je mohly využít pro případné politické změny v ČR.

V rámci **verbálních** teroristických trestných činů **výhrůžného** charakteru byly v roce 2021 řešeny celkem 4 trestní věci týkající se vyhrožování vládě ČR či jejím členům (zejména z řad Ministerstva zdravotnictví), a to v souvislosti s opatřeními přijímanými v reakci na pandemii koronaviru. Z toho 2 pachatelé byli pravomocně odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody, další trestní stíhání bylo zastaveno pro

nepříčetnost pachatele v době spáchání činů a poslední z těchto věcí byla odložena pro nemožnost identifikovat osobu pachatele. K trestu odnětí svobody v trvání 5 let byl odsouzen Marek Vadel, jenž z výkonu trestu odnětí svobody adresoval dopisy mj. Ministerstvu spravedlnosti, které měly vyznít, že je psal člen skupiny AL-VIRA vyznávající islám, přičemž v nich vyhrožoval odpálením bomby s jedem v 6 městech v potrubích s pitnou vodou, pokud nedojde k propuštění 5 konkrétních osob a k předání 10.000.000 Kč. Kromě toho je prověřováno vyhrožování hejtmanům 3 krajů za účelem získání finančního obnosu, a to vypuštěním jedovatého plynu fosgen na území jejich krajů.

Co se týče internetového **schvalování terorismu**, tak převážná většina trestních věcí souvisela i v roce 2021 s teroristickým útokem na Novém Zélandu, přičemž jediný případ schvalování útoku na české občany v Afganistánu byl s ohledem na neprokázaný „teroristický motiv“ útočníka posouzen jen jako „obecné“ schvalování trestného činu podle § 365 trestního zákoníku. Jinak došlo v roce 2021 k odsouzení celkem 13 pachatelů pro schvalování teroristického útoku B. Tarranta, přičemž byli za užití § 58 odst. 1 trestního zákoníku nebo po schválení dohody o vině a trestu či prohlášení viny odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody, případně jim byla uložena též povinnost přispět na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti. Odchylně byl posouzen jeden případ schvalování útoku na Novém Zélandu jako „obecného“ schvalování trestného činu podle § 365 trestního zákoníku, dané trestní stíhání však bylo podmíněně zastaveno také s uložením povinnosti přispět na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti. Jeden obdobný případ, v němž v postavení obviněného figuroval mladistvý, byl ukončen zastavením trestního stíhání z důvodu absence veřejného zájmu podle § 172 odst. 2 písm. c) trestního řádu.

II. Extremismus a trestné činy z nenávisti

V kontextu trestných činů extremistického a nenávistného charakteru převažovaly obdobně jako v roce 2020 projevy sympatií k nacistickým či neonacistickým hnutím, a to zejména v podobě hajlování za současných verbálních prohlášení „Sieg heil“ či „cikání do plynu“, ale objevily se i případy veřejného prezentování další související symboliky (hákový kříž, symbolika SS atp.). Z hanlivých projevů vůči neromským menšinám byly zaznamenány výroky zejména vůči Židům a v řádu jednotek též vůči muslimům, černochům, homosexuálům či transgender. Řada nenávistných projevů byla páchána opět ve virtuálním prostoru, přičemž fenoménem se stoupající tendencí se staly výhrůžné e-maily a internetové nenávistné výroky vůči představitelům vlády a médií z důvodu nesouhlasu s opatřeními přijímanými v boji s pandemií koronaviru. V roce 2021 se situace nezměnila ani ohledně fyzického napadání nebo vyhrožování mezi romským a „majoritním“ etnikem, a to s přibližně stejnou četností ze strany menšiny a opačně. Ani v roce 2021 nicméně podle informací státního zastupitelství nedošlo k rasově motivovaným útokům, jimiž by byla způsobena smrt.

V jedné trestní kauze extremistického charakteru, která byla v přípravném řízení odložena podle § 159a odst. 1 trestního řádu, iniciovalo Nejvyšší státní zastupitelství výkon dohledu, v jehož důsledku bylo zahájeno trestní stíhání nakladatelství Bodyart Press s.r.o. a jeho jednatelky pro přečin popírání, zpochybňování, schvalování

a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, jehož se měly dopustit zajištěním překladu a následným prodejem knihy „The Myth of the Six“ autora Davida L. Hoggana, která patří do diskurzu popírání holokaustu. Začátkem roku 2022 byly jmenované osoby pro danou trestnou činnost nepravomocně odsouzeny.

V legislativní rovině došlo v oblasti extremistických trestných činů k zakotvení nové skutkové podstaty do trestního zákoníku, a to zákonem č. 220/2021 Sb., účinným od 1. 1. 2022, který v § 403a trestního zákoníku upravuje trestný čin šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. Tento legislativní krok reagoval na nejednoznačný výklad § 403 trestního zákoníku v aplikační praxi při postihování prodeje předmětů s vyobrazením válečných (zejména nacistických) zločinců, jakož i děl obsahujících jejich ideologie, v souvislosti s čímž lze zmínit i stále probíhající řízení před soudem v případě nakladatelství Naše vojsko pro prodej upomínkových předmětů s profily nacistických pohlavárů (hrnků, kalendářů atp.) či knižních publikací jako Mein Kampf apod.

Z pravomocně skončených věcí nenávistného charakteru lze zmínit mediálně známý případ fotografie žáků 1. třídy základní školy s převážnou většinou dětí romského a arabského původu, kterou na sociální síti Facebook komentoval mj. Vítězslav Kroupa slovy „*Ještě že jsou ze ZŠ Plynárenská. Řešení se přímo nabízí. Neříkej že Tě to nenapadlo!!!*“. Uvedené jednání bylo kvalifikováno jako přečin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, s čímž se ztotožnil i Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 3 Tdo 564/2021.

Pro stejný přečin byl pravomocně odsouzen rovněž Michal Kraft, vystupující také pod jménem „Walter Kraft“ (asistent politika Jaroslava Foldyny), neboť na internetu publikoval celkem 3 články pod názvy „*Je budoucnost Evropy islámská?*“, „*Řešení migrace*“ a „*Boj s pašeráky migrantů je hloupost*“, v nichž podněcoval nenávist vůči přistěhovalcům obecně, jakož i konkrétně vůči osobám vyznávajícím islám, negroidní rase a arabskému etniku. Trestnost a závažnost daného jednání byla potvrzena též usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 130/2021.

Jako jednání nedosahující společenskou škodlivost trestného činu byl naproti tomu posouzen nenávistný výrok Ing. Martina Langa publikovaný na jeho facebookovém profilu, v němž urážel a vybízel k usmrcení prezidenta ČR a poslanců hlasujících pro schválení zákona o zdanění církevních restitucí. Nejvyšší soud však v usnesení sp. zn. 8 Tdo 1171/2020 potvrdzujícím, že toto konkrétní jednání není trestným činem, podotkl, že i za názory vyjádřené v prostředí sociálních sítí lze za splnění potřebných předpokladů vyvodit trestní odpovědnost, takže na takové jednání je třeba vztáhnout shodné parametry jako na vyjádření činěná v nevirtuálním prostoru.

V oblasti nenávistných trestných činů bylo Nejvyšší státní zastupitelství v roce 2021 činné rovněž v souvislosti s **Memorandem o porozumění** [uzavřeným v roce 2019 mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím, Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) při OBSE a Justiční akademií], o implementaci Programu školení pro státní zástupce ve věci trestných činů páchaných z nenávisti (**Program PAHCT**). V daném směru byl v říjnu 2021 uspořádán odborný seminář na téma „Hate crime“,

který byl adresován zájemcům z řad soudců a státních zástupců, a v roce 2022 je plánováno konání dalších 3 školení pro specialisty pro stíhání nenávistné trestné činnosti na okresních a krajských stupních státního zastupitelství.